

2025-01-14

Havs- och vattenmyndigheten
Fredrik Palm
Fiskeregleringsenheten
havochvatten@havochvatten.se
fredrik.palm@havochvatten.se

Ert dnr: 2024-003930

Stockholms universitets Östersjöcentrums svar på Havs- och vattenmyndighetens remiss om förbud mot trålfiske efter pelagiska arter i del av centrala Östersjön innanför territorialhavets gräns

Inledning och sammanfattning

Stockholms universitets Östersjöcentrum, ÖC, önskar framföra följande synpunkter på havs- och vattenmyndighetens, HaV:s, remiss om förbud mot trålfiske efter pelagiska arter i del av centrala Östersjön innanför territorialhavets gräns.

ÖC vill se ett brett perspektiv på fiskeförvaltningen, där en utflyttad trålgräns skall vara ett komplement till, inte ett substitut för, ett minskat fisketryck i Östersjön. Bestånden av sill/strömming och skarpsill är i dåligt skick, med undantag för Rigasillen, och det är av yttersta vikt för hela Östersjöns ekosystem att beståndens biomassa tillåts öka från dagens historiskt låga nivåer. För detta krävs ett minskat fiske.

ÖC välkomnar ändå initiativet med utflyttad trålgräns men önskar se en permanent utflyttning, för hela Östersjökusten, utan tidsbegränsning. Att enbart stänga vissa områden riskerar en omlokalisering av fisket snarare än en minskning av det, och därigenom ett ökat fisketryck på andra lokaler.

ÖC efterlyser även kompletterande åtgärder i form av skyddade områden utanför 12 nautiska mil.

Stockholms universitets Östersjöcentrum

Stockholms universitet
Östersjöcentrum
106 91 Stockholm

Besöksadress:
Svante Arrhenius väg 20 F
Frescati

Telefon: 08-16 37 18
E-post: ostersjocentrum@su.se
www.su.se/ostersjocentrum

Förslaget - bakgrund och sammanhang

HaV:s förslag gäller förbud mot trålfiske efter pelagiska arter inom ett område i centrala Östersjön innanför territorialhavets gräns inom del av delområde 27 och 29, som föreslås träda i kraft den första februari 2025.

Regeringen beslutade den 19 maj 2022 att ge HaV i uppdrag att genomföra ett tidsbegränsat vetenskapligt projekt med en utflyttning av trålgränsen för fartyg som fiskar efter pelagiska arter i Östersjön, i syfte att utvärdera effekterna på sill- och strömmingsbeståndens biomassa, samt deras storleks-, bestånds- och åldersstruktur. Bakgrunden till förslaget är de sviktande bestånden av sill/strömming i Östersjön där nedgången pågått under lång tid, och där de största individerna (över 18 cm) uppvisat en mycket negativ trend under de senaste 10 åren. Att ha lokalt stora uttag av sill/strömming bedöms vara en risk för genetiskt distinkta delbestånd, och även för migrerande sill. Förslaget syftar till ett fiskestopp året runt under försöksperioden. Löpande utvärdering skall ske. Projektet har identifierat ett antal försöksområden längs den svenska kusten i centrala Östersjön. Sverige anser sig i nuläget ha genomfört de samråd som krävs och förslaget bedöms vara förenligt med artikel 20 i grundförordningen i den Gemensamma Fiskeripolitiken (GFP). Projektet ska vara avslutat den 30 april 2027.

HaV menar att projektet kommer ge värdefulla insikter i rumsliga fiskeregleringar och hur de kan stödja en långsiktigt hållbar fiskeförvaltning. Förslaget bedöms ha påverkan på yrkesfisket i de berörda områdena.

Enligt HaV:s underlag var den årliga snittfångsten av sill och skarpsill 16 566 ton i det föreslagna området under 2019-2021. Sverige är det enda medlemsland som har fångster från fartygssegmentet under 24 meter. I snitt fångades 21% av fångsten 2019-2021 av mindre pelagiskt trålande båtar under 24 meter. Resten fångades av större trålfartyg, över 24 meter. Enligt HaV:s konsekvensanalys anses förslagets ekonomiska konsekvenser för trålfisket i fartygssegmentet under 24 meter bli marginella. Fartyg över 24 meter bedöms kunna fiska upp sin kvottilldelning trots förslag om trålningsförbud, då rörelsefriheten för dessa är större. Dessutom konstateras att 86% av det svenska segmentets trålfiske sker utanför det föreslagna trålförbudsområdet.

HaVs konsekvensutredning visar att en stor del av fisket som bedrivs inom föreslagna försöksområden sannolikt kommer att flyttas till andra områden, som då får ett ökat fisketryck. Detta bedöms ge negativa konsekvenser för ekosystemen och dessa risker har även lyfts av det regionala fisket och fiskeberedningsindustrin. De sistnämnda uttrycker oro för att ett ökat fisketryck påverkar deras möjligheter att bereda fisk för konsumtion.

Ett undantag för yrkesfiske för humankonsumtion har diskuterats under samråd, men HaV gör bedömningen att ett undantag blir svårt att genomföra i praktiken (till stor del på grund av att fartygen idag till stor del inte fiskar för humankonsumtion), och HaV bedömer det som mest

lämpligt att inte tillåta något trålfiske efter pelagiska arter inom det föreslagna försöksområdet, med undantag för vetenskapliga syften som har fått dispens av HaV.

Kommentarer från Östersjöcentrum

Östersjöcentrum vill se ett brett perspektiv på fiskeförvaltningen, där en utflyttad trålgräns skall ses som en del i ett större sammanhang. Den allra viktigaste åtgärden för ökade fiskbestånd är ett permanent minskat fisketryck. En utflyttad trålgräns ska inte ses som en alternativ åtgärd, utan som en kompletterande med avsikt att skydda bestånd nära kusten mot överexploatering.

ÖC är för en rumslig begränsning för pelagiskt fiske, då vi delar HaV:s bedömning att stora lokala uttag medför en risk för lokala delbestånd av sill/strömming, särskilt som de enskilda fartygsenheterna har ökat sin infiskningskapacitet kraftigt under senare decennier. ÖC delar således även HaV:s analys av att fisketrycket från framförallt de stora fartygen med högre rörelsekapacitet kommer att omfördelas och således öka fisketrycket på nya områden. Detta är olyckligt och kan endast åtgärdas genom en ny och bättre flottpolitik som tar sikte på att garantera bestånden, svensk livsmedelssäkerhet och en fungerande ekologi i Östersjön och inte enskilda företagsintressen. För att undvika detta bör trålgränsen flyttas ut längs hela den svenska ostkusten och inte bara i de föreslagna försöksområdena. Men, detta ligger i nuläget inte inom projektets uppdrag.

I förslaget framgår att uppdraget kommer ha en kontinuerlig uppföljning tills projektets avslutning den 30 april 2027. Denna tidsram bedömer vi på Östersjöcentrum inte vara tillräckligt lång för att kunna dra några betydande slutsatser. Biologiska och ekologiska processer tar tid och de dryga två åren som återstår är alldeles för kort tid för denna typ av projekt.

Trålgränsen borde flyttas ut permanent, utan tidsbegränsning, och som nämndes ovan, borde denna utflyttning ske längs hela Östersjökusten och inte bara inom ett par områden. Det borde finnas stöd för detta i och med regeringens proposition 2023/24:156 "Ett levande hav – ökat skydd, minskad övergödning och ett hållbart fiske", där just en sådan åtgärd föreslås.

Som kompletterande åtgärd för att öka bestånden av pelagiska arter föreslår ÖC även ett utökat skydd genom fiskefria områden även utanför 12 nautiska mil, då nästan allt fiske i SD 30-31 sker utanför 12 nm-gränsen. Men ska även områden utanför 12nm-gränsen (territorialvattengränsen) ingå, bör hela Bottenhavet skyddas från industritrålning, eftersom annars riskerar oskyddade bestånd erhålla högre fisketryck än tidigare genom omdistribution av fiskeansträngning.

För Stockholms universitets Östersjöcentrum,

Sara Söderström, fiskforskare,

Henrik Svedäng, docent i fiskebiologi,

Charles Berkow, policyanalytiker, och

Henrik Hamrén, vetenskapsjournalist